

S E R G İ L E R

**Arbaş, Aytemür, Haşim Gürel,
Tanyeli, Durmuş, Komet ve
Mübin Orhon sergileri***Levent Çalıkoğlu*

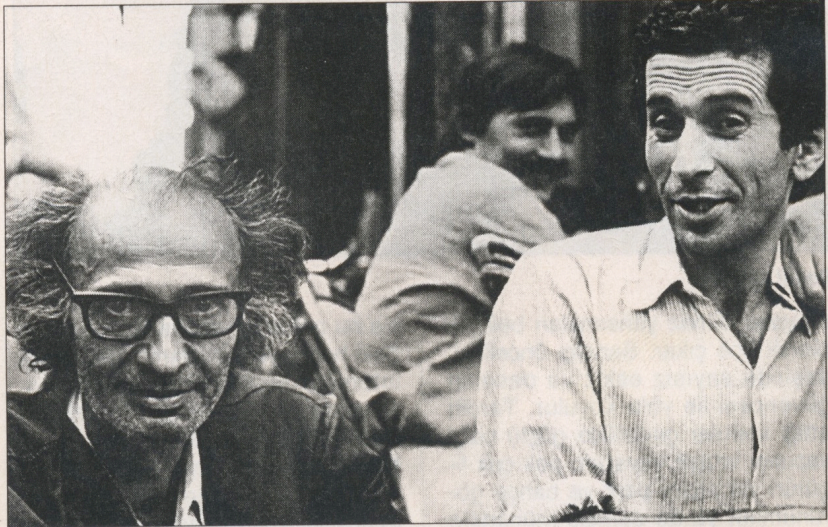
Avni Arbaş'ın, Artisan'da sergilenen yapıtları, Ferit Edgü'nün de söylediği gibi, sanatçının geçmişindeki tüm resimlere yeniden bakışının bir dökümü sanki. Bir dünyanın, yaşamın resmi sanatına adanmış bir gönül adamının, tuval başında kendi kendisi ile hesaplaşması, gördüklerini olgun bir düzlemde yenilemesi ve canlandırması. Adı ve atlılar, Atatürk, çiçekler, nüler, kedi ve köpekler, onun en sevdiği temalar olarak yeni çalışmalarındaki yerlerini alıyorlar. Her biri sanki ilk defa görülüyor, sanki ilk defa tuval yüzeyine aktarılıyor. Pür, gereksiz her türlü ayrıntıyı, dışlayıcı bu bakış, her zamankinden daha genç ve daha olgun.

Komet'in ağırlıklı olarak 1998, Mübin Orhon'un 1977 - 80 yılları arasında ürettiği çalışmaları bu ay Galerî Nev'de sergileniyor. Paris'te uzun yıllar aynı evi paylaşan bu ikiliden Mübin, biçime sırtını çeviren lirik bir soyutçu, Komet ise fantastik bir uzam içerisine yerleştirdiği biçimleriyle açıkça bir figürücü. Mübin, modernizmin son sınırında, neredeyse minimalizme yakın duruyor, Komet ise avantgarde tavrını, özellikle

1965 ve 70'lerde ürettiği yapıtlar ile belgeliyordu. O tarihlerde sanatçı tuval yüzeyini farklı kompartımanlara bölüyor ve içerisine grotesk figürler yerleştiriliyordu. Komet, her zaman için gösterilen ile içerik arasındaki ilişkiyi tamamlama yolunda izleyiciye açık bir kapı bırakırken, Mübin, bu işi düpedüz seyircisinin üzerine yıkıyor. İzleyicinin herhangi bir

önermesi yok, aksine sunduğu tamamı ile tinsel bir aramadan arta kalanlar. Komet, sürekli olarak malzemeyle didişiyor, her plan ve doku için ayrı ayrı pek çok kat ve yüzey boyuyor, Mübin ise malzemeyi hem başta ediliyor hem de arınma için bir aracı olarak kullanıyor ve neredeyse yüzeyi yalayıp geçen şeffaf planlar oluşturuyor. Komet, her ne olursa olsun sonuçta konularını başkalarının yaşantısından çekip aldıklarıyla beziyor, kendi dünyasına bir zemin oluşturuyor ve hatta bir adım öteye giderek onları kendi dünyasının bir ürünü kılıyor. Mübin ise, sonuna vardığını bile bile cebindeki her şeyi tüketiyor ve bundan da hiçbir rahatsızlık duymuyor.

Resül Aytemür resminin oluşum mantığında klasik resim kurallarının

Mübin Orhon ve Komet

Avni Arbaş

SERGİLER

Resül Aytemür

olmazsa olmaz yansımaları belirgin olarak öne çıkar. Sanatçı öncelikle, peşinde sayısız eskiz ve desenin güvencesi ile yola koyulur. Tercih ettiği konular genellikle güçlü çizgi yapısını ortaya koyacak, pek çok figürün yer aldığı park ve bahçe görünüşleri ya da denizle mücadele eden balıkçılardır. Çizgiyle olan bu diyalog, boya aşamasına geldiği zaman ise tamamen esinleyici bir renk kullanımıyla nihai amaca ulaştırılır. Aytemür için resim yapmak işte bu noktada kendisini ele verir. Sanatçı, bir nevi yüzeyde yaşamaya, soluk almaya başlayan esinleyici bir renk kullanımına başvurur. Bu sayede de resmine iki farklı anlam kazandırır. Birincisi, seçtiği konu dahilinde oluşan kompozisyonu, ikincisi de malzemenin organik yapısını ele veren hacimsel dolgusu. Yani gösterilen, hem kurgu, hem de malzemenin işlenmiş doğal yapısıdır. Renk ise Aytemür için sembolik anlamlar ifade eder. Çoğunlukla kurguladığı sahnelerin dramatikliğini artırmak için alev gibi yüzeyde dolanan bir kırmızıya, bağırarak bir sarıya veya dingin bir yeşile başvurur.

Ve bu noktadan sonra renk, yüzeydeki her şeye sahiplenir, aktarılmak istenilen hüznün katalizörü olur. Aytemür'ün İş Bankası Parmakkapı Sanat Galerisi'ndeki sergisi, onun, figür resmi yapan pek çok ressamın tercih ettiği Genelev tiplmelerine ayrıcalıklı yaklaşmanın bir kanıtı o-

Haşim Nur Gürel

arak görülebilir.

Haşim Nur Gürel'in Ankara Heli-kon Sanat Galerisi'nde sergilenen yapıtlarını ve oluşum mantıklarını tanımlamanın birkaç yolu var. Birincisi, yaşantının olur olmaz anlarına sinen ayrıntıları keşfetme üzerine kurulu sağlam bir görüş açısı. İkincisi, algı düzeyi her zaman için pozitif yönde ilerleyen hassas bir duygusallık. Üçüncüsü, algıladığını açık ve keskin bir zeka ile tuval yüzeyine modle etme yeteneği. Dördüncüsü, imgeyi değil gerçeği tercih eden ve tüm bu bileşenleri bir araya getiren sahici bir bakış açısı.

Neredeyse yüzyılın başından bu yana Modern resim, gerçek ile onun yerine geçen imgenin karşılıklı yer değiştirmesine sonsuz bir olanak sağladı. Artık karşımızda durana bakmak ve görmek yerine zihnimize tasarladığımıza ve hayallerimize güveniyoruz. Batı'nın yüzyıllardır gördüğünü iki veya üç boyutlu olarak modle ettiğini düşünürsek, bu oldukça normal bir gelişim olarak kabul edilebilir. Fakat Türk resminin gördüğünü bu kadar kısa sürede belleğine gömmesi ve arta kalanlarla bir şeyler üretmeye girişmesini ne kadar olumlu bir seyir olarak kabul edebiliriz? İşte Haşim Nur Gürel'in önerisi bu noktada başlıyor. Amacı doğada varolanın, sürekli devinim içinde bulunanın, onu vareden koşullarla birlikte tam anlamıyla görülmesi ve keşfedilmesi, akıp gidenin yakalanması ve raptedilmesi Gürel'in hareket noktası tabii ki gördüğünü birebir taklit etmek değil. Bu uğurda üreticisini aşan, görülenin yüceltildiği matematiksel bir uzam ya da müzikalitenin baskın hale geldiği dramatik yüzeyler boyamıyor. Fakat bu iki değeri birleştirmek ve bir araya getirmek üzerinde yoğunlaştığı temel konulardan biri. Sanatçı, bu seyir içerisinde tek bir çiçeğin yani doğanın doğup büyümesini, olgunlaşmasını ve ölüp gitmesini ayrı ayrı planlar içerisinde resminin konusu olarak ele alabiliyor. Başlangıcın, gelişimin ve ölümün doğallığını tüm samimiyetiyle takip etmeye çalışıyor.

1998 yılına ait Türkiye bütçesinden kültürel girişimlere ayrılan fonun binde 3.3 dolayında olduğu biliniyor. Bu rakam gelişmiş ülkelerde yüzde 10, hatta, 12'lere ulaşıyor. Demek ki binde 3.3 komik olmayacak kadar acıklı bir rakam. Tabii akla hemen bu açığı kirmen kapatacağı